

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 27 en 28 aug. 1951

*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags en de volgende morgen voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President Drees en de Ministers Albregts, Lief tinck, Van Maarseveen (de Maandagmiddag en Dinsdagochtendvergadering), Mansholt, Peters, Rutten (de vergadering van Dinsdagmorgen), Staf, Stikker (de Dinsdagochtendvergadering gedeeltelijk) en In 't Veld (afwezig zijn de Ministers Van den Brink, Joekes, Mulderije, Teulings en Wemmers).

Tevens zijn aanwezig de Staatssecretarissen Blom en Götzen (bij de vergadering van Maandag) en Staatssecretaris Muntendam (bij punt 7). Verder de Algemene Vertegenwoordigers van Suriname en de Nederlandse Antillen in Nederland Debrot en Pos (bij de punten 4b en 4c).

Wnd. Secretaris: Jhr.Mr. A.J.M. van Nispen tot Pannerden.

1. Notulen van de vergadering van 20 Augustus 1951

- - -

b. Opmerking naar aanleiding van punt 3c (De overeenkomst Westerling-Boelhouwer.)

Minister *Peters* deelt mede, dat Minister Van Maarseveen en hij over een publicatie tot overeenstemming kwamen. Staatssecretaris *Blom* deelt mede, dat Justitie en Buitenlandse Zaken echter tot de tegenovergestelde conclusie kwamen: dat publicatie niet gewenst is. Waarschijnlijk behoort ook om bronbederf te voorkomen niet tot publicatie te worden overgegaan.

- - -

3. Uniezaken

a. Besprekingen met Prof. Supomo

Prof. Supomo deelde de vorige week Vrijdag in aanwezigheid van de Ministers Stikker en Peters mede, waarover hij besprekingen met de Nederlandse Regering zou willen voeren. Schriftelijk heeft hij zijn standpunt bevestigd; afschrift hiervan werd de Ministers toegezonden. Van Nederlandse zijde heeft men volstaan met het aanhoren van de uiteenzetting. Alleen heeft Minister *Stikker* er op attent gemaakt, dat ook aan Nederlandse zijde psychologische moeilijkheden bestaan en dat het naar zijn gevoel weinig zin heeft over de kwestie Nieuw-Guinea te praten nu bovendien vooraf met de Staten-Generaal overleg zal moeten worden gepleegd.

De Staatssecretarissen *Götzen* en *Blom* hadden de volgende morgen een bespreking met Prof. Supomo over de nadere overeenkomsten van het RTC-accorde. Tegen de regeling inzake de samenwerking in *de buitenlandse betrekkingen* bestaan hoofdzakelijk psychologische bezwaren. Na de bespreking werd het telexbericht ontvangen, dat in Djakarta was bekend gemaakt, dat de Indonesische Regering er naar streeft door eigen ambtenaren in het buitenland de Indonesische aangelegenheden te doen behartigen, ook daar waar thans de belangen door Nederland worden waargenomen. Ten aanzien van de *defensieovereenkomst* werd de vraag gesteld of deze niet is uitgewerkt. Men bleek bijzonder prijs te stellen op de Militaire Missie en de opleidingsfaciliteiten. Met betrekking tot de *financieel-economische overeenkomst* werd naar voren gebracht, dat vooral bezwaar bestond tegen artikel 19 en in mindere mate tegen de artikelen 16 en 17 (afdeling B financiële betrekkingen). De regeling m.b.t. het betalingsverkeer met niet EPU-landen werd niet bevredigend geacht (afdeling C). De *culturele overeenkomst* zou kunnen worden beëindigd; in overweging werd gegeven de naam van de Stichting voor Culturele Samenwerking te wijzigen. Met betrekking tot de *sociale regelingen* werd voorgesteld de pensioenen voortaan in Indonesische courant te betalen. Verder werd er behoefte gevoeld aan een sanctie op de wachtgeldregeling. Inzake *Nieuw-Guinea* werd aangedrongen op een de jure erkenning van de

Indonesische souvereiniteit, terwijl Prof. Supomo persoonlijk als een mogelijkheid naar voren bracht het verlenen van national treatment in Nieuw-Guinea voor 25 jaar.

De *Minister-President* meent, dat de Raad in de eerste plaats heeft te beslissen of besprekingen over herziening van het RTC-resultaat zullen worden geopend. Enige weerstanden zijn daarvoor wel te overwinnen. Zo heeft de Commissie voor Buitenlandse Zaken van het Indonesische Parlement verzocht de bijeenkomst van het Uniehof niet door te laten gaan. Indien men bestaande overeenkomsten al niet wil nakomen, zelfs waar het een zelfstandig rechterlijke instelling betreft, dan ligt het toch moeilijk met dezelfde partij weer een nieuwe overeenkomst te sluiten. Ook wil men om psychologische bezwaren niet de bepaling nakomen, dat voor het einde van het jaar een nieuwe Unieconferentie bijeen behoort te komen. Vervolgens wordt het de Nederlandse Regering moeilijk gemaakt door het in Indonesië telkens weer onderstrepen van de redevoering van President Sukarno. Herziening van de RTC-overeenkomsten, alvorens de Grondwet is gewijzigd en nog in dezelfde parlementaire periode, waarin zij tot stand kwamen, is wel zeer moeilijk.

De Minister is van mening, dat van Nederlandse zijde formeel gesteld moet worden, dat overeenkomstig de geldende overeenkomst een Unieconferentie dient te worden gehouden, waarop ook over eventuele herziening kan worden overlegd. Minister *Stikker* wijst er op, dat de consequentie zal zijn, dat besprekingen met Prof. Supomo niet tot stand komen. De *Minister-President* zou zo ver niet willen gaan. Minister *Albregts* meent, dat, indien wij aan dit uitgangspunt vasthouden, het moeilijk zal zijn het later prijs te geven. Minister *Peters* merkt op, dat men later altijd voor betere argumenten kan zwichten. Hij zou niet zo ver willen gaan, dat het risico wordt gelopen van een eenzijdige opzegging van de Unie. Staatssecretaris *Götzen* zegt, dat, nu de Regering Prof. Supomo heeft laten overkomen, moeilijk van besprekingen kan worden afgezien. De *Minister-President* is het hiermede eens. Dat wil echter niet zeggen, dat, terwijl de Unie nog geldt, afgezien zou moeten worden van naleving der bepalingen.

De *Minister-President* brengt verder naar voren, dat aan Nederlandse zijde deze troef in handen is, dat Indonesië er blijkbaar tegen op ziet eenzijdig de Unieovereenkomst op te zeggen.

Minister *Lieftinck* meent, dat de moeilijkheden overbrugd zouden kunnen worden, indien voorgesteld wordt de conferentie, die van Indonesische zijde wordt verlangd, en de gewone Ministersconferentie te laten samenvallen, zonder van een Unieconferentie te spreken. De *Minister-President* heeft hiertegen als bezwaar, dat dan allerlei technische voorzieningen o.a. met betrekking tot het secretariaat, het reglement van orde e.d. niet bestaan. Misschien ware toch deze mogelijkheid met Prof. Supomo te bespreken.

Wat de nadere overeenkomsten aangaat is de *Minister-President* van oordeel, dat enerzijds grote tegemoetkomingheid ware te betonen, waar het herziening van bepalingen betreft, die overleg voorschrijven, omdat naar zijn mening overleg zonder de vereiste bereidheid naar overeenstemming te streven tot geen bevredigende resultaten voert, maar dat anderzijds materieel niets behoort te worden prijsgegeven. Nederland heeft z.i. in materieel opzicht o.a. door f. 2.000 mln. prijs te geven veel meer concessies gedaan dan Indonesië.

De Minister heeft kennis genomen van het artikel in de New York Times en de vermelding daarvan in de Volkskrant. Hij acht het echter onwaarschijnlijk, dat buitenlandse druk van enige betekenis Nederland in zijn verhouding tegenover Indonesië zal steunen. Niettemin acht Minister *Albregts* het gewenst, dat Minister *Stikker* in San Francisco, waar hij Dean Acheson en Subardjo ontmoet, naar het standpunt van het State-Department informeert. Minister *Peters* zou van deze bespreking niets willen laten afhangen.

De *Minister-President* komt het gewenst voor, dat Prof. Supomo wordt gevraagd zijn gedachten over een "verdrag sui generis" nader te concretiseren. Is gedacht aan een Uniehof onder een andere naam? Zal er eenmaal per jaar een conferentie zijn? Wil men overleg tussen beide parlementen bevorderen? Staatssecretaris *Götzen* deelt mede, dat Prof. Supomo reeds te kennen heeft gegeven, dat in deze fase van hem nog geen concrete denkbeelden zijn te wachten,

omdat hij eerst wil weten hoe de kaart in Nederland ligt. Niettemin acht de *Minister-President* het gewenst, dat gepoogd wordt ten behoeve van het overleg met de Kamercommissies iets meer terzake te weten te komen.

De Minister stelt dan voor, dat op zo kort mogelijke termijn contact zal worden opgenomen met de vaste commissie van de Tweede Kamer, vervolgens inlichtingen zullen worden verschaft aan de commissie van de Eerste Kamer en daarna in een voltalliger Ministerraad a.s. Maandag zal worden besloten of al dan niet besprekingen zullen worden geopend. Minister *Lieftinck* zegt het op prijs te stellen het overleg met de Kamercommissies mede te maken, indien hij in het land is. Minister *Peters* zegt, dat het z.i. niet nodig is met de Kamercommissies te spreken over de nadere overeenkomsten en volstaan kan worden met de preliminaire vraag over het openen van de besprekingen.

De *Raad* gaat met deze voorstellen accoord en besluit vervolgens het statement van Prof. Supomo aan de leden van de Kamercommissies te doen toezenden.

b. *Betoging van de Ambonnezen te 's-Gravenhage*

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat voor 31 Augustus of 1 September een betoging van Ambonnezen in Den Haag wordt georganiseerd. De *Raad* besluit de waarnemend burgemeester te doen mededelen, dat voor het houden van een optocht geen vergunning behoort te worden gegeven. Maatregelen zullen getroffen moeten worden om ordeverstoring te voorkomen.

Middagvergadering

Aanwezig: Dezelfde ministers en staatssecretarissen als 's morgens, alsmede Minister Van Maarseveen.

6. *Rijksbegroting 1952*

Hoofdstuk XIII A (Unie-aangelegenheden)

Aangezien onlangs in de Eerste Kamer politieke beschouwingen terzake hebben plaatsgehad, acht de *Raad* het niet noodzakelijk een uitvoerige algemene inleiding aan de artikelsgewijze toelichting te laten voorafgaan.

Hoofdstuk XIII B (Ministerie voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen)

Op voorstel van Staatssecretaris Götzen besluit de *Raad*, dat door de beide Staatssecretarissen van Buitenlandse Zaken en voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen een rapport voor de *Raad* zal worden opgesteld over de werkverdeling van Indonesische aangelegenheden over afdelingen van welk Departement ook; hierbij zal worden nagegaan welke mogelijkheden er voorerschikking aanwezig zijn.

Vervolgens besluit de *Raad* op voorstel van Minister Lieftinck om ook het Ministerie voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen te betrekken in het overleg tussen Binnelandse Zaken en Sociale Zaken over het voorkomen van doublures in de sector van sociale hulpverlening.

Tussen de Ministers van Financiën en voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen werd bij de begrotingsbespreking geen overeenstemming bereikt over het verwerken in de begrotingsgegevens van de vaste aanstelling van 58 arbeidscontractanten. Gelet op het minder duurzame karakter van het Ministerie voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen had Minister *Lieftinck* er bezwaar tegen de vaste kern van ambtenaren te vergroten, ook al zijn dezen belast met een taak, welke na eventuele herschikking toch zal moeten worden uitgevoerd; door thans in vaste dienst te nemen wordt ook geprejudicieerd op de besluiten van het Hoofd van het

Departement, dat de blijvende werkzaamheden heeft over te nemen. Weliswaar wordt ieder geval door de Raad van Rijkspersoneelsaangelegenheden onderzocht, maar deze Raad verdisconteert in zijn overwegingen niet de beleidsmotieven in verband met een mogelijke herschikking. De Minister brengt naar voren, dat niet voldoende is te stellen, dat een ambtenaar belast is met werkzaamheden, die te allen tijde zullen moeten worden verricht, want dat bv. werkzaamheden van de comptabiliteit zeer wel zouden kunnen worden overgenomen door de comptabiliteit van een ander Ministerie zonder noemenswaardige personeelsuitbreiding. Het Ministerie voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen heeft hoofdzakelijk administratief-technische ambtenaren in dienst, terwijl van enkele leidinggevende figuren slechts een specifiek Indonesische kennis wordt verwacht. Nu geen difinitief besluit over aanstelling van 58 personen in vaste dienst kan worden genomen, prefereert de Minister er nog geen rekening mede te houden in de Uitgewerkte Staat. Staatssecretaris *Götzen* kan zich met dit laatste verenigen. Hij wijst er op, dat het voorstel om 58 arbeidscontractanten in vaste dienst te nemen wel hoog lijkt, maar dit toch niet is, indien er op wordt gelet, dat sedert 1947 geen in de periode 1945-1947 maar enkele vaste aanstellingen hebben plaats gehad. Bovendien wijst de Staatssecretaris er op, dat Minister *Lieftinck*, antwoordende de heer *Welter* op 15 November 1950, heeft gezegd, dat arbeidscontractanten met werk van blijvende aard belast na enige tijd in vaste dienst behoren te komen. De Raad voor Rijkspersoneelsaangelegenheden heeft een maand later de ministers doen weten, dat van de 94.000 ambtenaren 45% arbeidscontractant was. Het Ministerie voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen had toen 357 ambtenaren, waarvan 203 arbeidscontractanten, dus 57%. Na de overgang bvan ambtenaren naar de Republiek Indonesië werd de verhouding 72% op arbeidscontract en 28% in vaste dienst. De verhouding bij het Ministerie van Financiën is juist andersom; daar is 80% in vaste dienst. De Staatssecretaris wijst er op, dat uit zuinigheidsoverwegingen de Secretaris-Generaal lang de vaste aanstellingen heeft tegengehouden, maar dat het thans, ook uit menselijke overwegingen, niet langer verantwoord is de druk te laten voortbestaan op personen, die eigenlijk voor een vaste aanstelling in aanmerking komen. Spreker is tevreden, indien de Raad de mogelijkheid open houdt voor vaste aanstellingen na een nauwkeurige selectie door de Raad voor Rijkspersoneelsaangelegenheden. De *Minister-President* meent, dat de Raad zelf moeilijk in deze kan oordelen; omdat hij de aard en omvang van het werk, door deze ambtenaren verricht, niet kent. De Minister concludeert, dat indien ambtenaren bij *Minuor* met vast werk zijn belast, dat niet te zijner tijd volledig kan versmelten met het werk van afdelingen van andere Departementen, het redelijk is dezelfde personen daarmee belast te laten en thans niet reeds op andere Departementen voor een analoge taak arbeidscontractanten in vaste dienst te nemen. Staat bovendien vast, dat die ambtenaren voor hun werkzaamheden geschikt zijn en acht ook de Raad voor Rijkspersoneelsaangelegenheden in ieder individueel geval een vaste aanstelling verantwoord, waarbij deze Raad bovendien rekening heeft te houden met de mogelijkheid van departementale herschikking, dan kan het zeker juist zijn tot vaste aanstelling over te gaan. De *Raad* kan zich met deze conclusie verenigen.

Vervolgens sluit de Minister-President de vergadering tot de volgende morgen 10 uur.

- - -